

Слабоус-Луценко А.П.*

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

This article constitutes itself the research of the human rights problem in the face of globalization. Author gives the definition to this problem and the main concepts of it modern understanding.

Оптимальним визначенням глобалізації у сфері прав людини може бути визнання універсального статусу прав людини, закріплення прав і свобод людини та їх захисту на міжнародному рівні. Людство давно усвідомило необхідність закріплення основних прав людини з метою їх забезпечення всіма державами світу. У зв'язку з цим було прийнято ряд основоположних міжнародно-правових актів.

Однією з головних універсальних правоохоронних організацій у сфері забезпечення прав людини є ООН, різноманітні комісії та комітети в її складі, крім того, 7 універсальних договірних органів з прав людини, інші міжнародні універсальні та регіональні організації й органи.

Хотілося б також зазначити і про такі заходи, зокрема в рамках ООН, як проведення конференцій, спеціальних сесій, запровадження міжнародних днів. Наприклад, 2001 р. було оголошено роком діалогу між цивілізаціями, мобілізації проти расизму, расової дискримінації. Крім того, запроваджено різноманітні економічні, освітні програми для встановлення діалогу між націями.

Окрім незаперечного позитивного ефекту глобалізації, необхідно також згадати і про певні негативні аспекти, на яких наголошують прихильники течії антиглобалістів. Наприклад, антиглобалісти заперечують можливість створення глобального суспільства, наголошують на національних особливостях, традиціях.

Глобалізація прав людини також тісно пов'язана з питанням універсальності прав людини. В основі проблеми лежить те, що не всі держави підтримують універсальний підхід до прав людини, який полягає в рівності всіх людей у їх правах та свободах. Це перш за все стосується країн Сходу та Африки. Такі держави, як Іран, Ірак, Колумбія, Пакистан та інші, вважають принципи, закріплені в Загальній декларації, такими, що суперечать їхнім цінностям та відображають лише західні стандарти [1]. Вони наголошують на певних традиційних культурних особливостях, які повинні братися до уваги при визначенні універсального статусу прав людини. З одного боку, такі держави дійсно мають певні особливості, проте на практиці подібними аргументами оперують з метою виправдання свавілля влади. Незважаючи на всі вищевказані проблемні питання, на другій Світовій конференції ООН з прав людини, що відбулася у червні 1993 р. у Відні, було ще раз підтверджено ідею універсальності прав людини, проголошену у Загальній декларації прав людини. У прийнятій на ній Віденській декларації та Програмі дій від 25 червня 1993 р., зокрема в ч. 5, вказується, що міжнародне співтовариство повинно ставитись до прав людини глобально, у справедливій та рівній мірі [2].

У Загальній декларації прав людини в ст. 3 закріплено право кожної людини на життя, свободу і на особисту недоторканність, ст. 2 гарантує рівні права і свободи незалежно від

*аспірантка кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Науковий керівник: д.і.н., професор Коппель О.А.

раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, соціального і майнового походження [3]. В науці існує думка, що Загальна декларація вже стала звичаєвим джерелом права [4]. Деякі вчені зазначають, що однозначної відповіді на питання, чи стали обов'язки держав у сфері прав людини звичаєм відповідно до Загальної декларації, немає, проте деякі права людини можна вважати нормами звичаєвого права [5]. Країни Заходу і Сходу дійшли згоди у визначенні певного мінімального стандарту, відповідно до якого визнаються право на життя, заборона катувань і жорстокого поводження, рабства тощо [6].

Іншим аспектом проблеми є те, що мусульманське право за своєю спрямованістю протилежне до проголошуваних у Загальній декларації принципів і норм. Крім того, незважаючи на висновок таких учених, як Лаутерпах, Шварценберг та інших, про примат міжнародного права над національним, як свідчить практика, при явній колізії норми міжнародного і національного права суддя віддасть перевагу національному законодавству.

Хоча природа прав людини є універсальною, проте вона певною мірою може обумовлюватися культурою. Тому Дж. Донеллі робить висновок про те, що права людини є відносно універсальними [7]. К. Керна визначає, що реалізація міжнародних принципів у сфері прав людини є процесом, який все ще триває. Саме таку мету — впровадження принципу універсальності прав людини в життя — переслідує глобалізація, і, можливо, в майбутньому її буде досягнуто.

Література:

1. Антонович М. М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини. — К.: «КМАС-АДЕМІА», 2000. — с. 35.
2. The Vienna Declaration and Programme of Action, adopted by The World Conference on Human Rights 24 June 1993, U.N. Doc. A/Conf. 157/24 (Part 1). — P. 20-26 .
3. Загальна Декларація прав людини. — К.: Укр. Правнича Фундація. Вид-во Право, 1995. — 12 с.
4. Мухаммед А. Х. Міжнародно-правова наука на Близькому Сході про взаємодію міжнародного та національного права// Право України. — 2001. — № 5.
5. Schachter O. International Law in Theory and Practice. — 1991.
4. Наппит Н. Human Rights // Guide to International Human Rights Practice, 2nd ed. — 1992.
6. Cerna Ch. M. Universality of Human Rights and Cultural Diversity: Implementation of Human Rights in Different Socio-Cultural Contexts // Human Rights Quarterly. — 1994. — V.16
7. Donnelly J. Cultural Relativism and Universal Human Rights // Human Rights Quarterly. — 1984. — V. 6.